

Doe mee met ...

Wat, hoe en waarom

Inleiding

De belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog is groot. Dat geldt niet alleen voor de generatie die de oorlog heeft meegemaakt, maar ook voor hen die na de oorlog zijn geboren. Kennis over de Tweede Wereldoorlog helpt om de wereld van nu beter te begrijpen. Het geeft inzicht in het ontstaan van oorlogen en de vluchtelingenstromen die daarvan het gevolg kunnen zijn. Het geeft daarmee ook inzicht in de spanningen in de wereld om ons heen en de gevolgen daarvan voor de verhoudingen in Nederland.

Het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog vormt daarbij nog altijd een bron van inspiratie. De verhalen van en over het verzet uit deze periode kunnen ons helpen te reflecteren op en leren om te gaan met de vraagstukken van nu. Daarom is 2018 door het Platform WO2 uitgeroepen tot het Jaar van Verzet.

Platform WO2

In 2016 is de netwerkorganisatie Platform WO2 opgericht. Initiatiefnemers zijn het Nationaal Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD), het Nationaal Comité 4 en 5 Mei (NC), de Oorlogsgravenstichting (OGS), de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH) en de Stichting Liberation Route Europe (SRLE). Instellingen en organisaties die zich ieder op eigen wijze bezig houden met het belichten van deze belangrijke periode in de wereldgeschiedenis.

Met steun van het Ministerie van VWS en het vfonds hebben zij een inhoudelijke ambitie vastgelegd en een meerjarige uitvoeringsagenda opgesteld om gezamenlijk op te kunnen trekken. Het landelijk themajaar 2018 – Jaar van Verzet is een eerste voorbeeld van deze samenwerking.

Missie statement 2018 - Jaar van Verzet

Het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog is nog altijd een bron van inspiratie. De ervaringen en de verhalen van verzetsstrijders kunnen ons helpen te reflecteren op en te leren omgaan met de vraagstukken van nu.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was de rechtstaat buiten werking gesteld. Er was sprake van willekeur, vervolging, terreur en moord. Verreweg de meeste mensen probeerden er het beste van te maken en gingen

Achtergrondinformatie Jaar van Verzet – vs081117

zoveel mogelijk door met hun dagelijks leven. Een kleine groep kwam in verzet. Kwam op voor de rechten van anderen. Verzette zich tegen onrecht en onrechtvaardigheid.

Waarom ging men in verzet? Hoe gevaarlijk was het om in het verzet te gaan? Voor welke keuzes kwam men te staan? Wat kunnen wij daarvan leren? Vraagt deze tijd ook om mensen die tegen de stroom in opkomen voor de rechten van anderen? Wat betekent dit voor onze vrije, open, democratische rechtstaat? Deze historische en actuele vragen staan centraal tijdens het Jaar van het Verzet.

Uitgangspunten 2018 – Jaar van Verzet

Verzet: historisch verschijnsel én bron van inspiratie

In de eerste decennia na 1945 bepaalden gevoelens van nationale trots en respect het beeld van het verzet. Later verschoof de interesse naar burgerschap en mondigheid: denk kritisch na en bestrijd racisme en discriminatie. Ook vandaag de dag vormt verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog een bron van inspiratie. De ervaringen en herinneringen uit die cruciale periode kunnen ons helpen te reflecteren en om te gaan met de vraagstukken van onze eigen tijd. De keuze voor het thema **Verzet** door het Platform WO2 is precies door dit dubbele perspectief bepaald: het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog enerzijds als *historisch verschijnsel en als bron van inspiratie en reflectie* in de wereld van vandaag anderzijds.

Inleven in plaats van oordelen

Met de vraag 'Wat zou jij doen?' is lange tijd geprobeerd verzet te actualiseren. Maar deze vraag leidt al snel tot gemakkelijke, voor de hand liggende antwoorden. Om verder te komen dan clichés en door te dringen tot wat verzet – toen en nu – werkelijk betekent, zijn nieuwe perspectieven nodig.

Uitgangspunt van 2018 – Jaar van Verzet zijn de *ervaringen en verwachtingen* van de mensen toen, die in een radicaal veranderde omgeving van oorlog en onderdrukking terecht kwamen. Daarbij gaat het er niet om de mensen van toen moreel de maat te nemen. Als we aandacht besteden aan mensen in verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog, hebben we te maken met echte mensen die in een hier-en-nu leefden: zij wisten niet hoe of wanneer de oorlog zou aflopen; zij wisten niet hoe een naoorlogs Europa er uit zou zien. Wat zij *wél* wisten, is hoe eerdere oorlogen waren verlopen. In 1939 dacht men in Nederland bij 'wereldoorlog' aan de jaren 1914-1918: een massale militaire uitputtingsslag en een neutraal Nederland. De Duitse inval vormde de eerste schok, maar pas in de loop van de bezetting werd voor steeds meer mensen duidelijk wat voor oorlog deze Tweede Wereldoorlog was en welke gevolgen hun beslissingen en daden hadden of zouden kunnen hebben.

Vanuit dat perspectief rijzen vragen als: onder welke omstandigheden gingen mensen over tot verzet? Hoe verliepen die processen en hoe brachten zij zo'n overgang onder woorden? Als een ommekeer, een geleidelijke ontwikkeling, een sprong in het duister? Voor wie sprong men in de bres en wiens problemen werden niet eens waargenomen? Welke conflicten werden binnen verzetsnetwerken uitgevochten? Welke middelen heilgden welke doelen? Welke invloed hadden de toenemende vervolging en terreur? Daarover nadenkend komt als vanzelf de vraag: wat zegt dat alles over onze eigen tijd en over de manier waarop we omgaan met de vraagstukken waar wij vandaag voor staan?

Verzet nu

Door na te blijven denken over de verwachtingen en ervaringen van mensen in verzet tegen nazi-onderdrukking, komen we vanzelf op de vraag wat de ervaringen van de Tweede Wereldoorlog voor ons betekenen en hoe zij onze verwachtingen beïnvloeden. Juist het dubbele perspectief – verzet als historisch verschijnsel en als bron van inspiratie en reflectie in de wereld van nu – maakt Verzet tot een belangrijk en relevant thema.

Wat willen we bereiken met 2018 - Jaar van Verzet?

Inzet is het thema verzet in 2018 te brengen naar een breed publiek én te reflecteren op nieuwe inzichten en verschillende perspectieven (bijvoorbeeld de rol van vrouwen, kinderen, grijze werkelijkheid, niet iedereen was een held en actualiteit zoals de vraag 'wat doe jij nu?'). Belangrijk is verder het vergroten van publieksbereik en de doorwerking van zowel de inzichten op het thema als het werken met een centraal thema.

Door na te blijven denken over de verwachtingen en ervaringen van mensen in verzet tegen nazi-onderdrukking, komen we vanzelf op de vraag wat de ervaringen van de Tweede Wereldoorlog voor ons betekenen en hoe zij onze verwachtingen beïnvloeden. Juist het dubbele perspectief – verzet als historisch verschijnsel, en als bron van inspiratie en reflectie in de wereld van nu – maakt Verzet tot een belangrijk en relevant thema.

Aanpak

Verhalen horen en beleven, zich identificeren door persoonlijke verhalen, begrip hebben voor de verschillende keuzen die mensen maakten, de gevolgen daarvan leren kennen, het deelnemen aan herdenkingen en het participeren in educatieve projecten. Dat alles is onontbeerlijk voor reflectie en inzicht alsmede het verwerven van democratische vaardigheden. Door het themajaar worden de vele organisaties die er zijn in Nederland aangespoord tot het nadenken over nieuwe manieren om het publiek te bereiken en daarvoor samenwerking op te zoeken. De verschillende benaderingen, perspectieven, de samenwerking in het aanbod en de regionale spreiding zorgen voor gerichte aandacht en verdieping bij het publiek. Tegelijkertijd kunnen ook andere dan de museale doelgroepen worden aangesproken, waardoor een breed en gevarieerd publiek kan worden bereikt.

Programma 2018 - Jaar van Verzet

Iedereen kan meedoen aan 2018 - Jaar van Verzet. Er is een interessant basisprogramma samengesteld dat met nieuwe activiteiten kan worden aangevuld.

A. Basisprogramma

Alle leden van het Platform WO2 nemen vanuit hun eigen missie en thematiek deel aan 2018 - Jaar van Verzet. Aanvullend op hun reguliere programma zorgen zij voor activiteiten waarmee een basis wordt gelegd voor het programma. Dit basisprogramma biedt zo centrale activiteiten die onderling zijn afgestemd en richting en verdieping geven. Dat levert inhoudelijke reflectie op en een aantrekkelijk en veelzijdig publieksaanbod voor vele doelgroepen. De partijen van het Platform WO2 zorgen in eerste instantie voor het 'branden' en inkleuren van het jaar door hun reguliere programma af te stemmen op het thema verzet. Zij dragen samen, maar ook afzonderlijk medeverantwoordelijkheid voor het welslagen van het themajaar, ook wat betreft het aanjagen en inspireren. Zo wordt bijvoorbeeld de jaarlijkse rede van de herdenkingspeech op 4 mei 'gekleurd' met dit thema.

B. vfonds call for proposals

2018 - Jaar van Verzet houdt het gesprek over onze democratische waarden levend. Met name jongeren worden actief uitgenodigd om na te denken over vrede en vrijheid, in hun eigen leefomgeving en in de wereld. Het themajaar biedt zowel ruimte aan grote evenementen, die een ijkpunt vormen, als aan minder bekende, kleinschaliger evenementen. Het vfonds ondersteunt via een open call initiatieven met vernieuwende inzichten voor een breed en jong publiek. Alle rechtspersonen zonder winstoogmerk werden door het vfonds uitgenodigd tot medio juni 2017 hun aanvragen in te dienen. Door de extra trekking van de Nationale Postcode Loterij is een budget van 500.000,- euro beschikbaar gesteld, te verdelen over de beste, duurzaamste en meest aansprekende projectvoorstellen.

Achtergrondinformatie Jaar van Verzet – vs081117

C. Iedereen doet mee!

Ook andere organisaties kunnen aanhaken bij het Jaar van Verzet. De publiciteit daarvoor wordt vanuit het Platform WO2 centraal ondersteund. Alle initiatieven, hoe klein of groot ook, worden in een landelijke publiciteitscampagne meegenomen waardoor zij elkaar versterken en een totaalprogramma ontstaat dat jong en oud aanspreekt. Zo bereiken we samen een groot publiek.

Centrale communicatie

Belangrijke onderdelen van de centrale communicatie zijn:

Logo en toolkit

Er is een herkenbaar logo dat door alle betrokken organisaties kan worden gebruikt om duidelijk te maken dat men aanhaakt bij 2018 - Jaar van Verzet (co-branding). Zo bereiken we samen een groot publiek. Ook wordt een ieder gevraagd op eigen websites en andere media aandacht te schenken aan het themajaar. Alle deelnemers kunnen gebruikmaken van een (online) toolkit die men in de eigen communicatie kan gebruiken om aandacht te schenken aan het Jaar van Verzet. Zie: www.jaarvanverzet.nl/b2b/stijlgids en www.jaarvanverzet.nl/b2b/communicatie

Website www.tweedewereldoorlog.nl

De website www.tweedewereldoorlog.nl is de portal waar alles te vinden is over de Tweede Wereldoorlog. Ook alle informatie over het Jaar van Verzet zal hier terug te vinden zijn. Zo komt er een gezamenlijke kalender met informatie van alle publieksmanifestaties rond het Jaar van Verzet.

Nieuwsbrieven

Via digitale nieuwsbrieven houden de leden van het Platform WO2 u regelmatig op de hoogte van al het nieuws rond het Jaar van Verzet. U vindt het nieuws ook op www.tweedewereldoorlog.nl. Aanmelden voor de nieuwsbrief kan via www.jaarvanverzet.nl/b2b/contact

Meedoen?

Heeft u activiteiten voor het Jaar van Verzet meld deze dan aan via www.jaarvanverzet.nl/b2b/meedoen en we nemen contact met u op.

Informatie

- Voor inhoudelijke informatie over 2018 - Jaar van Verzet:
Projectleider Gerda Brethouwer, 06 10 46 61 86, info@smh40-45.nl
- Voor de communicatie:
Stichting Liberation Route Europe, Gert-Jan Jacobs, 0481-366266, gj.jacobs@liberationroute.com
- Voor de call voor proposals:
vfonds, 073-6139100, info@vfonds.nl
- Voor Platform WO2:
Secretaris Fokko Spoelstra, 06-52 47 58 04, f.spoelstra@wep.nu

Platform WO2 is een initiatief van:

Platform WO2 wordt mede mogelijk gemaakt door:

